

Aftagende produktivitsvækst kalder på investeringer

Danske industrivirksomheder har oplevet betydelige stigninger i produktiviteten de senere år, og har formået at have højere vækstrater end den svenske og tyske industri. Men vækstraten er aftagende, og det kalder på flere investeringer i produktionsapparatet.

Der er mange udfordringer forbundet ved at drive virksomhed i Danmark. Blandt de metal- og maskinindustrielle virksomheder peger mange virksomhedsledere i undersøgelser, foretaget af DI på, at det høje danske omkostningsniveau er den alvorligste vækstbarriere for virksomhedens udviklingsmuligheder i Danmark.

Det er en udfordring, som er svær at gøre noget ved som virksomhed. Som et lille land er vi i Danmark dybt afhængige af samhandel med udlandet for at sikre vækst og velstand. Det betyder også, at danske virksomheder er nødt til at være konkurrencedygtige på de produkter, der produceres, også selvom mange omkostninger er højere i Danmark, end i de lande, hvor konkurrenterne producerer.

Produktiviteten er steget mere end i nabolande

Konstant arbejde med produktivitsforbedringer er derfor en forudsætning for at bevare og udvikle danske virksomheders konkurrencedygtighed. I de senere år har netop produktivitsforbedringer været i fokus i danske industrivirksomheder. Der er dog betydelige udsving i hvor meget produktiviteten er øget fra år til år, og hvordan danske virksomheders produktivitet har udviklet sig i de enkelte år i forhold til kollegaer og konkurrenter i Sverige og Tyskland.

I starten af årtusindet og frem til krisen ramte i 2008 var væksten i produktiviteten hvert år lavere i de danske industrivirksomheder end i de svenske og tyske. Det billede vendte i 2009. Siden 2009 har danske industrivirksomheder leveret en højere produktivitsvækst hvert eneste år end svenskerne og tyskerne – med den svenske produktivitsvækst i 2009 som eneste undtagelse.

Særligt i 2012 og 2013 tog de danske industrivirksomheder store spring fremad i forhold til svenske og tyske industrivirksomheder. I 2014 var den danske produktivitsstilvækst i industrien rekordhøj, da bruttoværditilvæksten per præsteret time steg med hele 5,7 pct., men dette år steg produktiviteten også betydeligt hos svenskerne og tyskerne.

Vækstraten aftaget de seneste år

Siden 2014 har den årlige produktivitsstilvækst i industrien i Danmark været faldende, men stadig har der været en betydelig tilvækst hvert år. Også i Sverige og Tyskland er væksten i produktiviteten faldet, og vækstraterne er aftaget betydeligt mere end i Danmark. Således var væksten i produktiviteten på mere end 3 pct. i den danske industri sidste år, mens både den tyske og svenske industri opnåede en produktivitsstilvækst på omkring 1 pct.

Den lavere vækstrate i produktiviteten i både Tyskland, Danmark og Sverige kan indikere at de lavthængende frugter er ved at være høstet i mange virksomheder, når det gælder produktivitsforbedringer.

Totalfaktorproduktiviteten er øget

Overordnet set kan væksten i produktiviteten komme fra enten udviklingen i uddannelsesniveaue hos medarbejderne, fra et større eller bedre produktionsapparat per arbejdstime eller fra en stigning i totalfaktorproduktiviteten. Totalfaktorproduktiviteten består af de bidrag, der ikke hører til

hverken uddannelsesniveaue eller produktionsapparatet. Det kan eksempelvis være tekniske og organisatoriske fremskridt.

Det er primært forbedringer i totalfaktorproduktiviteten og et større eller bedre produktionsapparat, der forklarer produktivitetstigningerne i den danske industri. Særligt i årene 2010, 2011 og 2012 opnåede den danske industri en høj vækstrate i totalfaktorproduktiviteten, og det er dermed den faktor, der primært forklarer den positive danske udvikling de senere år.

Bidraget til produktivetsforbedringer gennem en forbedringer af produktionsapparatet varierer betydeligt fra år til år, og har i enkelte år leveret et negativt bidrag til produktivetsudviklingen i den danske industri.

Krisen førte til optimeringer

Da krisen ramte i 2008 blev mange virksomheder tvunget til at se alle processer igennem i sømmene, og optimere på alle tænkelige fronter. Samtidig gjorde den vanskelige afsætningssituation, at man i mange virksomheder havde et større overskud af tid til at sætte fokus på optimeringer af både produktionen og virksomheden overordnet set. Det kan være en af forklaringerne på de store stigninger i totalfaktorproduktiviteten i 2010, 2011 og 2012 i den danske industri. Faldet i produktivetsvæksten i de senere år kan dermed hænge sammen med, at mange virksomheder er nået i mål med at "trimme" organisationen og produktionen, og det derfor er svært at blive ved med fortsat at hente store produktivetsgevinster på denne måde.

Investeringer er en forudsætning

Skal den danske industri fortsat levere produktivetsstigninger, der er højere end konkurrenterne i vores nabolande, skal der fokuseres på produktionsapparatet. Investeringsniveauet i den danske industri været præget af den usikkerhed på afsætningsfronten, som mange virksomheder oplever. Det betyder, at mange virksomheder har holdt igen med at investere i maskiner og udstyr, der kan bidrage til at øge produktivitet. De seneste års fald i vækstraten i produktivitet vidner om, at danske industrivirksomheder fortsat skal have fokus på produktivetsforbedringer, hvis konkurrencedygtigheden skal bevares og udbygges. I de virksomheder, hvor de lavthængende frugter er høstet, er det derfor tid til at undersøge mulighederne for investeringer i produktionsapparatet, der kan øge produktivitet.